

Artsen in umc's eisen betere werktijden: 'Wij zijn geen robots'

Werkweken van 48 uur en meer, geen rust na een nachtdienst en ook nog eens minder loonstijging dan de rest van het personeel. De onvrede met de nieuwe cao is zo groot dat medisch specialisten in de umc's staken. Medisch Contact was bij de eerste actiedag in Nijmegen.

Sophie Niemansburg
redacteur
s.niemansburg@medischcontact.nl

'G een rusttijden na nachtdiensten. Nachtdiensten voor 62-plussers. Werkuren van 50+. Stap jij in?' Op de poster is een oudere 'piloot' in doktersjas te zien, achter het stuur van een vliegtuig van 'UMCNL Airlines'. Een hoog in de lucht in slaap gevallen gezagvoerder is niet echt een geruststellend beeld – gelukkig door AI gegenereerd. De centrale hal van het Radboudumc hangt op donderdag 19 maart vol met posters met deze strekking. Een greep uit de andere kretten: 'Uitgebluste dokters door te hoge werkdruk? Dacht 't niet!'; 'Koopkracht omlaag, werkdruk omhoog? Ammehoela!' en 'Geef mij een goede cao, dan geef ik goede zorg.' De dokters werken wel, maar op een laag pitje. Uit protest draaien ze een zondagsdienst. Sommige artsen werken administratie bij, anderen voeren multidisciplinaire overleggen, maar een deel van de poliafspraken en geplande operaties is verzet. Iets meer dan de helft van de afdelingen in het Radboudumc doet mee. Zo draait de poli neurologie gewoon door; wel dragen zij deze dag blauwe

hesjes om aan te geven dat ze ook een betere cao willen. De staking is een initiatief van onder meer de Landelijke vereniging van Artsen in Dienstverband (LAD), die de belangen van medisch specialisten en basisartsen in umc's behartigt. De bond vindt het ongehoord dat werkgeversorganisatie UMCNL, de koepel van umc's, zo weinig oog heeft voor artsen en tekende het cao-akkoord dan ook niet. Maar een meerderheid van drie andere bonden (FNV, CNV en NU'91) ging wel

akkoord en daarmee is de cao voor 2026 en 2027 sinds eind februari een feit. Maar de LAD hoopt door deze actiedag, en die van 26 maart in het Maastricht UMC+, dat de werkgever tot inkeer komt. Zo niet, dan volgt een landelijke stakingsdag op 16 april.

Maximaal 40 uur

Terwijl het actiecomité achter haar de laatste posters ophangt, legt neuroloog en LAD-voorzitter Suzanne Booi uit waar de pijn zit. 'Alle voorstellen die wij doen zodat artsen gezond tot hun pensioenleeftijd het werk kunnen volhouden, wijst UMCNL af.' Zo wil de LAD dat hun werkweek standaard maximaal 40 uur beslaat, zonder uitloop naar 48 uur, zoals de cao stelt. Ook wil de LAD dat de werkgever de afspraak naleeft dat artsen na een nachtelijke bereikbaarheids- of aanwezigheidsdienst altijd 8 uur rust krijgen. Hoewel die garantie was gegeven, krabbelde UMCNL terug, omdat dit niet uitvoerbaar bleek. Een ander heikel punt is dat de lonen van de medisch specialisten al voor de derde keer op rij minder hard omhooggaan dan voor de lagere salarisschalen. Al met al nam de koopkracht van medisch specialisten sinds 2020 met 10 procent af, becijferde de LAD.

Hoge dienstbelasting

Inmiddels druppelen de witte jassen binnen in de onderwijszaal. Het actiecomité heeft de hele dag activiteiten ingepland om de dokters

'Het gaat ons niet om het geld, we willen patiënten met plezier blijven aankijken'

bezig te houden, van onderwijs tot sportlessen. Ook oncologisch chirurg Annelies Werner loopt de zaal in. Ze doet vooral mee uit solidariteit met artsen met een hoge dienstbelasting en voor de toekomstige artsen, vertelt ze desgevraagd. 'De werkweken zijn lang en de diensten erbij maken het zwaar.' Zelf doet zij geen diensten meer. Ook is het haar niet om meer geld te doen. 'We verdienen als artsen genoeg. Ik zou het beschamend richting patiënten vinden als ik dat signaal zou laten horen.'

Geen robots

Het onderwijsprogramma is inmiddels gestart. Zo'n vijftig artsen luisteren naar een praatje over óf en hoe AI de werkdruk van artsen kan verlichten. Daarna vertelt interventiecardioloog Marleen van Wely over de ins en outs van een percutane aortaklep-implantatie (TAVI). 'Het is fijn als je uitgeslapen bent als je zo'n complexe procedure doet. Maar soms doe ik deze na in de dienst gewerkt te hebben', besluit ze haar presentatie. Samen met traumachirurg Joost Peters is zij binnen het Radboudumc een van de aanjagers van de actiedag. Met name onder de specialismes met veel diensten en onregelmatigheid leeft deze actie, concluderen ze halverwege de dag. 'Hoewel we opnieuw aan koopkracht inleveren in deze cao, is dat niet de hoofdreden om actie te voeren. Het gaat om een algeheel gebrek aan waardering voor

dokters', aldus Peters. Hij vindt dat de werkgever het signaal afgeeft dat artsen maar 'on gezond veel moeten werken', omdat ze genoeg verdienen. 'Maar we zijn geen robots. Als we willen dat artsen in de academie blijven werken en niet naar zelfstandige behandelcentra uitstromen, dan moet er iets gebeuren aan de werk- en rusturen.' Dat voorkomt niet alleen uitval of vertrek van collega's, maar is ook veiliger voor de patiënt, vult Van Wely aan. En daar komt de vergelijking met piloten om de hoek kijken, zegt ze. Traumachirurg Peters beaamt dat volmondig. Hij doet dienst bij het mobiel medisch team, op de traumahelikopter. 'De rusttijden zijn daar heel strak. Een piloot mag echt geen kwartier langer achter de stuurknuppel zitten. We proberen in de zorg veel van de veiligheidscultuur uit de luchtvaart te kopiëren, zoals eindeloze checklists. Maar het belangrijkste, de rusttijden, zijn we "vergeten" mee te nemen.'

Onvrede

Ook orthopedisch chirurg Marinus de Kleuver maakt deel uit van het actiecomité. Hij spreekt tijdens het middaguur in de centrale hal een opgetrommelde menigte van een paar honderd artsen en paramedici toe. Een

handjevol zwaait met een protestbord. 'Wat staan hier indrukwekkend veel mensen. Dat zegt wel iets over de onvrede', zegt hij in de microfoon. Tegelijkertijd biedt hij zijn 'excuses' aan voor de patiënten die nu langer moeten wachten op een afspraak. 'Maar ik voer deze actie voor de toekomstige patiënt. En voor de toekomstige dokter.' De witte jassen applaudisseren en een paar laten hun ratels draaien. Hoewel hij vooral actie voert voor de generaties na hem, merkt hij ook dat de lange weken hem opbreken. 'Na dertig jaar ben ik parttime gaan werken om het maar vol te houden. Het gaat ons niet om het geld, het gaat erom dat wij patiënten met plezier willen blijven aankijken.'

Toekomstige collega's

De huidige cao is niet meegegaan met de veranderingen in de maatschappij, besluit De Kleuver. Dat geluid is bij meer artsen deze dag te horen. Zo ook bij gynaecoloog Anne van Altena, net vóór haar middagspreekuur start. 'Ik ben net ruim vier maanden op sabbatical geweest, dus wilde mijn patiënten niet nog langer laten wachten', licht ze toe. 'Maar ik steun de actie wel. Voor mijzelf, maar ook voor mijn toekomstige collega's wil ik een reëlere werkweek. Jonge artsen moet het wel zien zitten om bij ons te komen werken. Als opleider merk ik dat de jonge generatie steeds meer ballen in de lucht moet houden.' Ook Van Wely erkent dat het vooral de basisartsen en aiossen zijn die haar de ogen openen. 'Ik ben opgeleid in een tijd dat het heel normaal was zo hard te werken. Maar ik zie ook steeds meer in dat dit niet gezond is, zoveel werken onder zulke stress. Tijdens de nacht moet ik vaak in mijn eentje beslissingen nemen, soms over leven en dood. Een zware verantwoordelijkheid, niet alleen fysiek maar ook mentaal. Zonder rusttijd erna breekt die belasting in de nacht uiteindelijk op. Werken in de academie is het mooiste vak dat er is, maar met de slechtste arbeidsvoorwaarden.' ●

Bij het ter perse gaan van dit tijdschrift was de stakingsdag in het Maastricht UMC+ nog gaande.

→ Meer over dit onderwerp vindt u bij dit artikel op medischcontact.nl/artikelen.